

צידון (צ'אטו) יואש

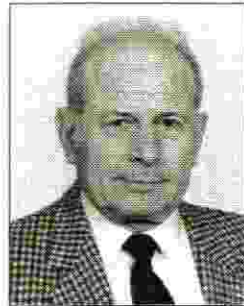
כינוי: מתי (Mathias Biirger)

נולד ברומניה ב-28.11.1926

עלה לארץ במרץ 1942

התגייס לפלמ"ח ב-1943

הצטרף לפל"מ ב-1945

ה ע ס נ ה ר י ע ' 0

בראשית

משפחה זרה ברומניה, משברי האימפריה האוסטרו-הונגרית.

אמידים. משרתים. סוסים. מזחלות. ציד. רובה שלי מגיל 10. מתבוללים. מנומסים.

גרמני = טוב. צרפתי = נשיי. אנגלי = מסחרי. אמריקה, יפן-רחוקות. יהודים - מה זה? כסף כיס בשפע לקנות תחמושת, סרטים למצלמה וחלקים למעבדת רדיו פרטית - בתנאי שמרוויחים אותו בעבודה במפעל אבא.

1940. הגרמנים באים. איזה חברה נקיים, זקופים, מסודרים, מנומסים. ילמדו את המקומים דרך ארץ.

כחניך בבי"ס כמו-צבאי, חבר מועדון צעירי תעופה ודובר גרמנית, אני מוזמן לבקר בשדה תעופה ורואה את המסרשמידטים והשטוקות שהכריעו בצרפת. הפעם "הראינו" להם. אמא מתקוממת: "אבל אנחנו יהודים".

תגובה לפי סיסמה נאצית: "יהודים לפלשתינה". אז אני נוסע! אבא שילם סכום שיכסה ארוח ולימודים, כולל אוניברסיטה, ואני צורפתי, כיחיד, לקבוצה של קיני תנועות נוער ציוניות שעלו, בתחילת 1941, במסגרת עליית הנוער.

גיל 14. נשלחתי למוסד "אהבה" בקרית ביאליק, שעבר לא מזמן מברלין לפלשתינה, על מוריו וחניכיו. בשל נטיות בולטות, נשלחתי לשיחה עם פרופ' פרנץ אולנדורף, בטכניון. המלצתו: "שילמד". נרשמתי כתלמיד-קדט במחלקת רדיו, בבית הספר הימי שלייד הטכניון בחיפה, כיום ב"ס לקצינים, עכו.

צרות במוסד. הם אנשי "ברית שלום" של פרופ' מגנס, פאציפיסטים בעיצומה של מלחמת עולם, דתיים. אני לובש מדים. באשר לדת... פרשתי לאוהל דולף בפנינת החצר.

עבדתי לקיומי, נוסף על יום לימודים ארוך מאוד. תיקנתי מכשירי רדיו ונתתי שעורי מתימטיקה ופיזיקה. עבדתי גם בסבלות בנמל - להראות שאני גבר. געגועים היו, אבל המלחמה ניתקה קשר. אין זמן. השמש זורחת.

הצטרפתי להגנה ב-1943. בשל חינוכי, דרשתי להיות בחי"ש ולא בגדנ"ע.

גיל 16. הפגישו אותי, עוף מוחז, עם מפקד גליל צפון (פיקוד צפון), יונה רסין, הוא הזמין נוטר עם נשק והלכנו הרחק

בחולות למקום בו נמצאת היום קרית-ים. הרובה אנגלי או גרמני, ההבדל קטן. יריתי במטווח וקלעתי. ענית לשאלות. הוצבתי לחי"ש וצורפתי, יחד עם חבר כיתתי בני מימון, ידיד קרוב שנספה ב"דקר", למרכזת גליל הצפון ברשת "אבינועם".

קיץ 1943. עומדת בפני החלטה גורלית: פרפ' אולנדורף משיג עבורי מראש שחרור מגיוס, חובה מוסרית של הישוב, ומציע לי להמשיך, בלי בחינות קבלה, בטכניון, תוך שאני מרוויח את מחייתי בתרגול סטודנטים בחשמליה, דבר שכבר עשיתי. אחד מחלומות הילדות שלי, מוגש על מגש של כסף. פיתוי רב אמור!

לעומת זאת, יונה רסין מעדכן אותי בסודי-סודות (מדוע?) על הקורה באירופה, מציין הצורך רדיו, נשק, מצב פיזי ויכולת להטמע בגויים, דבר נדיר הוא, ויתכן, אם אסכים, שיכינו אותי ליציאה לאירופה, למלחמה.

בחרתי להתגייס, בלי כל היסוס. מתחיל רצף קורסים: מ"כ (גבע), מ"מ (מאזים, כפר מכבי), קשר מחתרתי (ג'וערה), נשק אוטומטי, מרגמות, חבלה (אלונים) ועוד. מחלת הקדחת פוקדת אותי, ועמה פחד שמא "אפספס" את מלחמתי.

את בחינות הגמר עברתי בעיצומן של התקפות של קדחת. 14 בחינות. ביה"ס דאג למיץ אשכוליות ולשרת כונן. סוף הבחינות. הבראה בצפת, לא לזמן רב.

יולי 1945, מגיע אלי מבריק ברשת "תמר" של ביריה, מאחו המחלקה הדתית של הפלמ"ח.

המשימה

"בוא מיד לקיסריה, מפקד הגרוד הרביעי, יעקב סלומון ומפקד הפלוגה הימית שזה עתה קמה, אברהם זכאי, מתדרכים. דלין, נטונה א', נטונה ב' פטר א' מגיעות. סיעתי בקשר האלחוטי ובחיפוש בים אחרי דלין שהקשר עמה נותק. פטר ב' מגיעה לשפיים.

הפלגתי עמה לאיטליה, משמרת הגה, כשמפקדי הוא אליעזר ורש (ערמון). מקבוצת העליה שלנו היינו שלושה מועמדים לצאת בעת המלחמה לאירופה. אליעזר ופרץ גולדשטיין, מבוגרים ממני בכמה שנים ואנוכי עם טכנאות

- עליתי עליה ועזרתי להעמיס ארגזים ריקים... מסביבי. הנהג, יהודי, נבהל כשדפקתי לו בקבינה בכניסה לחיפה. שתי בריחות ביום אחד.

הפסקה של כמה ימים. דיווח ליגאל, לזקן ולסנה בעניינים מסויימים ובעיית החלטה.

הוקמה מחלקת הטייס. רציתי להיות טייס מאז שהכרתי את דודי, טייס קרב אוסטרי במלחמת העולם הראשונה. ביקשתי מיגאל. הוא הסכים, אבל (בסוף מרץ 1946) אמר: "טייסים ילחמו כשנלחם על המדינה ואילו עבורך, "החייל בריטי" מנוסה, יש לי עכשיו משימה במצרים".

יצאנו ארבעה שני חיילים אמיתיים, ישראל גפן מנהלל וחבר מגוש חל מונד, שנפל במלחמת העצמאות - גד ליפשיץ, חבר כיתתי ואנוכי. "שרתתי" בפלוגת מובילי מים 405 בפאנארה, מול פאיד, על התעלה. בעת ההמתנה לעשייה, ביליתי את ימי בנהיגה במיכלית, גנובה כמובן, עד שתפס אותי קצין בריטי, ששם בי עין. שאל וענית כי אני עובד מוסך. "לפי רעש המנוע", אמר, "אתם עושים עבודה מחורבנת, אבל מדוע אינך תולה שלט On Test (בניסוי)? "תליתי ואיש לא הפריע יותר. גמר משימה, ברחנו, שלוש דוליצקי, אברהם ריקמן, גד ליפשיץ ואנוכי באנית מלחמה איטלקית מפורזת שהחזירה שבווי מלחמה לאיטליה.

ירדנו בטאראנטו, הלכנו מכות עם מ.צ. בריטים, החרמנו תא נוסעים ברכבת בשם הוד מלכותו והגענו לכארי, שם חיכתה לי הפתעה: ביגר, סגנו של ארזי, צלצל ממילנו (או לצלצל היה מבצע מסובך)... אמי הגיעה למילנו. לא רוצה עוד כלשהי אלא רק אותי או את קברי. היא שמעה מאחד הצנחנים, ברוך קמינר, איזה ילד נחמד יש לה ושהצנחנים יצאו מדרום איטליה. נאומו של בוריה קמינר נשמע להם כהספד. שמה פעמיה מערבה וכשהבריטים הורידו את היהודים מהרכבת בגבול יוגוסלביה-איטליה היא שאלה בכעס מדוע? (אותה לא הורידו). "היהודים", הסביר לה אנגלי, "נוסעים למילנו כדי להגר משם לפלשתינה". אז נסעה למילנו. יהודה ארזי נתן לי מספר ימי חופשה לבלות איתה. כשהזמנתי אותה למסעדה סרבה לאכול חזיר. "את?". הרי בבית היו מעשנים קטלים ונקניקים. "נשבעתי שאם תצא חי מהמלחמה לא אוכל חזיר ולא אסע בשבת". (היא קיימה את נידרה עד יומה אחרון בגיל 94). כעבור דקות מספר שאלה אם יש לי זמן פנוי. אמרתי שיש לי ימים מספר. "אז כוא לרומא ונראה את האפיפיור". ביקשתי ממנה להחליט אם שבת או אפיפיור ותשובתה היתה:

"טיפושויו קטן, אם אמא מוצאת את בנה אחרי מלחמה כזו, היא מאמינה בכולם".

משחזרה לרומניה, למשפחה שלא סבלה מהגרמנים אבל רוששה ע"י הרוסים בשל בורגנותה, המשכתי בעבודתי כנהג, מברייח וסיידר במעברי האלפים. משם, למזרח אירופה, עד רומניה, שם פגשתי את משפחתי (שעלתה ארצה

הרדיו, חשבתי שאצא לפני גיל 18, יצאתי לפני 19. גם אליעזר לא יצא. פרץ יצא ונהרג. אבל נמשיך בהפלגה. עלינו על שרטון בדרום איטליה (Santa Maria De Leuca). נחלצנו והגענו לכארי, ויה גרוה 63, מועדון החיילים היהודיים, ובראשו יוסף ברץ, איש דגניה. הפנו ל"חיילים", עם תעודות מזוייפות. איה פינקרפלד ואני נשלחנו מיד צפונה, למילנו, אל המפקד, יהודה ארזי. איה השתלבה בתחנת "גדעון" ליד מילנו. אני חילקתי את זמני בין מג'נטה, שם הכנו את עולי "חנה שנש", לבין יחידת חפרים 745 של הוד מלכותו, שם הייתי "נהג נספח מיחידת נהגים 468 שבויילאך, אוסטריה" ונהגתי במשאית צבאית בריטית ש"סיפחנו" אנחנו בעזרת אנשי "החבורה".

כעבור זמן מה נשלחתי לצרפת. הקמת תחנת "גדעון" בכנדול, על הריביירה ועוד תחנה ליד פריז, בארמון משפחת דרייפוס אשר בעיירה St. Nom La Breteche. בדיקת מחסן נשק גרמני גדול (ההגיע?). הכנת האניה "אסיה" כדי להפכה "לתל-חי".

בוסים סימפטיים - שאול מאירוב (אביגור), אהוד אבריאל (uber alles בפי יהודה ארזי שלא "מת" עליו), שמריה צמרת, וילי מאושה. שלושה אלחוטנים אנשי המחותרת היהודית הצרפתית. ישראל וז'אק, היום חברי כפר הנשיא ואלכס שהשפחת לא הרפתה ממנו. "כעלת הבית" שלנו בכנדול, Lotte, עם מספר אושוויץ על ידה.

קשר אמיץ וממושך עם פיליפ וקולט דרייפוס, הוא איש "סיירת מטכ"ל" (S.A.S) הבריטית, צנח שמונה פעמים בצרפת הכבושה. היא עוזרתו של מפקד המחותרת הצרפתי האגדי ז'ן מולין. במרסיי הייתי קצין צי ארה"ב עם כפל תעודות של אריה פרידמן (פר) מקיסריה. בפריו הייתי צנחן בריטי.

תל-חי הפליגה במרץ 1946 ואני בה גדעוני ומשגיח על מכונאי ראשי רשע שניסה, ללא הצלחה, לקלקל את מנוע הצוללת הגרמנית שלנו ואח"כ להצית לי את התא. קורס קרב המגע שעברתי עזר לחינוכו.

היינו שלושה פלמ"חניקים: ישראל רוזנבלום, מלווה ומפקד, חיים מילר מהמחלקה הגרמנית שחזר ממשימה, ואנוכי. אלינו הצטרפו שני מעפילים: אביבה, אחות יפהפיה, לימים משפחת לוריא, ושלמה זליגנגר, נער באושוויץ, לימים חבר בית הערבה ואח"כ אחד הפסלים הידועים בעולם. יורטנו ע"י הבריטים. משלוונו לנמל חיפה, חיפשו הבריטים את המלווים. המכונאי הרשע איתם, לזהות אותי. התחפשתי והתחמקתי, אבל נאסרתי בנמל כחשוד בחבלה. ברחתי כעבור שעתיים ודודקה נמרי הכניס אותי לאחד האוטובוסים האחרונים שהביאו מעפילים לעתלית. "אצל האנגלים מוטב שתהיה מעפיל ולא פלמ"חניק". בתור לאפסנאות בעתלית, כשהמעפילים, "אנחנו", עומדים לקבל שמיכות, כלי אוכל וכד, ראיתי על ידינו משאיות שגמרה לפרוק ארגזי תנוכה עם עגבניות. פעם מתנרב, תמיד מתנרב

ב-1951). שיקמתי תחנת "גדעון" וקיבלתי מידי המפקד, הצנחן שייקה דן, רכבת של 2,700 מעפילים להעבירה מבוקרשט לזגרב ביוגוסלוויה, שם העמידו היוגוסלבים לרשותנו קמפוס של אוניברסיטה בכנייה, בלי חלונות ודלתות, ובחוף כבר היה כפור. עזרה לידי שרי, מעפילה, חברת השומר הצעיר, שהחזיקה עד אז נקודת בריחה. היום היא מחזיקה פלי"מניק, ראובן הירש (יתיר). זמן מה - אימונים במחנה ובניית מורל. אח"כ נסעתי לנמל פחם קטן, Bakkar, על החוף האדריאטי, שם חיכתה לנו "תנועת המרי העברית" שהפכה מאוחר יותר ל"כנסת ישראל". בנימין ירושלמי ואנוכי, בעזרת 300 שבויים גרמניים שקיבלנו, ניגשנו להכנתה.

כשבדקתי חלודה בדפנות האניה בת ה-54, היכיתי חזק מדי בפטיש והוא חדר את הפח החלוד. לגלות או לא? 3,400 מעפילי מחכים. היא עברה את האוקינוס. לא מגלים. מה היה קורה אם...

הפלגנו בראשית נובמבר 1946, כשעמנו "הקדושה" (Aghia Anastasia) ועליה כ-600 מעפילים. ברוה - סערה צפונית חזקה. "הקדושה" מאבדת מנוע ונסחפת לשדה מוקשים מגנטיים גרמניים שהיוגוסלבים השאירו בין שרשרת האיים המקילים לחופיהם. חיים פרדקין מבית אלפא, הגרעוני על "הקדושה", מבקש עזרה: "אנחנו 600 איש נכנסים לשדה מוקשים". התייעצות אצלנו בין בנימין ירושלמי, ראובן הירש הימאי, יוסי המבורגר ואנוכי ותשובתי היא: "אתם כבר בשדה מוקשים ולנו יש 3,400 מעפיל. פרט לכך הרוח גוברת על המנוע. איננו מסוגלים לתמרן". למזלם, עלתה "הקדושה" בלילה סוער, על שרטון ואנשיה ניצלו. העברנום אלינו והיינו 4,000. זמן קצר לאחר מכן נולד לנו באניה התינוק הראשון מבין 11 שנולדו בדרך. הוריו רצו שאהיה הסנדק. חפצו לקרוא לו מרדכי. אני עמדתי על סער, כי נולד בסערה. התפשרנו על סער-מרדכי. בתעודת הזהות שלו כתוב שנולד ב"כנסת ישראל" והקוראים חושבים שזה היה בירושלים. הוא הורד עם אמו בחיפה כשגירשונו לקפריסין. פגשתי כעבור עשרות שנים. מ"פ צנחנים במילואים, עם ארבעה ילדים.

המלחמה עם הבריטים היתה קשה, משום שרומינו ע"י מסר שקיבלתי שלא נגורש לקפריסין. זה היה יום הולדת ה-20 שלי. נפצעתי ולא העזתי לבקש עזרה מהם משום שהבריטים ראוני "מטפל ביסודיות" באחד מחייליהם. אבל כנות הקיבוץ "אחד במאי" והגיל הביאו החלמה מהירה. בקפריסין מינה אותי המפקד, קיפי (קפלן), כדואג לצוותות הזרים, כולל הברחתם.

בסוף דצמבר 1946, ליל סילבסטר הקדוש וחג החיילים האנגלים השיכורים, הצלחנו להבריח יותר מעשרים איש, כל אנשי הצוותות הזרים. קיפי אמר לי שנשלח מהארץ מכשיר-קשר אלחוטני מוסווה במקלט רדיו אורחי, אבל הוא נפל ונשבר וחוץ מזה אין לנו חשמל במחנה. "אולי תוכל

לעשות משהו?", אולי. עברתי, כמו הימאים הזרים המודרכים על ידינו, דרך הגדר; ארבעה חמישה מטר גובה, ארבעה-חמישה מטר רוחב של קונצרטיות של תיל דוקרני, מגדלי שמירה בערך כל 100 מ' ועליהם עמדות מקלע וזרקורים. מעבר לגדר, דרך (במקום שביל טישטוש - טמבלים!), קרחת, ואחריה עוד גדר תיל פשוטה. בתושיה, הגענו לכך שיצאנו ונכנסנו כרצוננו.

הרכבתי את המכשיר בהרים, בואך טרודוס. הברחנו אותו פנימה דרך הגדר ועמו מצבר של אוטו צבאי. באותם ימים הגיעה מהארץ אחות מהממת, עם הוראות עבורי מדויקה נמרי. את יחסינו, הנמשכים עד היום, התחלנו בכך ששלחתי אותה לקנות כמעט את כל סוללות הכיס של קפריסין. כך היה, איפוא, מתח גבוה עבור התפעול ומתח נמוך לחימום קטורות בנורות הרדיו. כשסוללת המכונת התרוקנה, הינו עושים מהומה ליד מכונת מיכלית המים מסוג Bedford אשר סוללתה היתה בחוף, על מדרגת הנהג, בצד ימין, והחלפנו הסוללה. כשהמנוע לא התניע, עזרנו לדחוף ויעצנו לנהג לא לכבות בתחנה הבאה. יוסלה הובר (דרור) שזר את חוט האנטנה שלי בחבל קשור בין שני אהלים והקשר עם הארץ קם, רם וברור. משיצא קיפי ארצה, מוניתי אני כמפקד במקומו וניגשתי להקים את "שורות המגינים", שם שהמצאתי תוך כדי נאום במיפקד לפידים לידי השומרים הבריטים שהשם "הגנה" היה אולי צורם לאזניהם.

במלחמת השחרור, בזכות אלה שבאו אחרי, גויסה בערך אוגדת גח"ל של אנשי שורות המגינים... הוחזרתי ארצה כנאשם. החבלה באניות הבריטיות בקפריסין, באחריותם המבצעית של יוסלה הובר, יוסקה רומנובסקי ומשה ליפסון, בהשתתפות ראיסה ואנוכי, בוצעה באחריותי כמפקד במקום. להקמת "שורות המגינים" והקשר הייתי "אשם" ישירות.

התברר לי שמעשי, אשר נעשו בידעית הפלמ"ח שסיפק לנו מוקשים ומכשירים וענה בקשר, נעשו ללא היתר פורמלי של מטה ההגנה שהיה כנראה עדין בפניקה שאחרי השבת השחורה. לא סיפרו לי, הפיון הקטן, שסנה הודח. לפי עדות יוספלה טבנקין באפעל בטרם מותו, נציג הסוכנות בקפריסין, כרמי וראש הג'וינט, לאוב, התלוננו בארץ שאני מקים מחתרת משלי ומי יודע מה כוונותי. הם רצו שקט ושלווה "בשכונתם" ואילו אני ראיתי כמעפילים חיילים פעילים יותר "מאנשי שלומנו", לוחמים במלחמת האנגלים בעליה.

ואחרי כן...

יוכי אומרת כי צריך לספר מה קרה לפלי"מניק אחר הפלי"ם. ובכן, נשלחתי ע"י גולדה "למקרה" כאלחוטאי "תמר" בגבעת ברנר. חשבתי לעבור ללח"י, אבל ראיסה, האחיות בקפריסין שעמה עמדתי להתחתן, טרם חזרה. דעתה היתה קובעת והיא, הרי, בית גרוד העבודה!

לחזור, אבל חזרתי. מבחינת משימות - שפר חלקי בחיל, אבל התפטרתי מחיל האוויר בשל חילוקי דעות עם עוזר ויצמן סביב יצור מטוס תקיפה בארץ. הוא העדיף את דאסו בצרפת על פני המלצת וועדה שמינה והתעלם מההערכות שצרפת תתנתק מאיתנו. גם להצעתי שנפנה לארה"ב הגיב באי רצון. מכל מקום, טסתי או שרתתי בתפקיד מבצעי בכיר עד 1984, במילואים.

מחזרת, סדיר ומילואים פעיל, סה"כ 41 שנות מבצעים, מגיל 18 עד 58. דרגת אל"מ.

עברתי לתעשייה. כמנכ"ל זכיתי בתואר "יצואן מצטיין", הקמתי את מפעל "ציקלון מוצרי תעופה" ליד כרמיאל הפועל עד היום, ועשיתי לקידום היצוא בסכומים מכובדים. ב-1988 נבחרתי לכנסת והייתי פעיל בעיקר בענייני חוקה - אחד היוזמים של חוקי "כבוד האדם וחירותו", "חופש העיסוק" ושינוי שיטת בחירת ראה"מ, הקדמה לחקיקת חוקה מלאה.

הייתי חבר משלחת השלום במרדכי (1991). כיום אני מנהל מאבק על הקמת תעשייה מסויימת, גדולה יחסית, בנגב, ועוסק במחקר מדיני וכתביבה. כתבתי שני ספרים ("עקרונות נווטות אלקטרונית" וגם "ביום כליל בערפל") ויותר ממאתיים וחמישים מאמרים וניירות עמדה שהביאו לי הזמנה להציג נושא בפני ועדה משותפת של הסנט ובית הנבחרים בארה"ב ובפני "ועידת ברצלונה" בגרמניה. עד אמצע 1995 הייתי חבר המועצה המייעצת ברפא"ל וכמה דירקטוריונים. אני מרצה לעיתים קרובות.

שלושת ילדינו ממלאים תפקידים בכירים בסקטור והפרטי והאקדמי. "ביום, כליל, בערפל", שראה אור לפני כמעט שש שנים, נראה לי כסיכום ביניים.

אני מקיים את מצוות האמרה הספרדית: "Con Jamon y Vino se anda camino" עם סטיקים ויין, נמשיך בדרך, בינתיים".

2200 נולדו כמשך 30 חודשי קיומם של "מחנות הגידוש" בקפריסין

באוקטובר 1947 יצאתי לחניטה, לקראת סיור שנערך בלבנון, לעמוד על כוחות קאוקג'י. חזרתי עם רגל בגבס. ראיסה ואני התחתנו ב-6 נובמבר 1947. יגאל אלון שלח לנו פרחים עם פתק: "איך זה להתחתן על רגל אחת?". התכוננתי להשתחרר וללמוד באוניברסיטה, תוך עבודה אצל אליק סוחצ'בר, אבא של האלוף עמוס חורב שהתחיל את החמ"ד, אבי רפאל. בניתי שם מגלה מוקשים לפי תאור ב-Popular Mechanics. היה מגלה צלחת בעומק של כמה מטרים... אם היה מישור מסוגל להרים אותו.

האידיליה נגמרה עם הכרזת אר"ם ב-29 נובמבר 1947. חתכתי את הגבס והייתי למפקד שיירה ככביש ירושלים-תל אביב, מגוייס ע"י ז'אק צביה, איש המחלקה הערבית, שהיה ראשון "השליטים" בחדר 16 בסוכנות, חדר הפורמנים. ה"מקרה" התחמם. באחת השיירות נתגליתי ע"י יאן ינובסקי, מפקד רשתות הקשר. "אין קשר לעיר ואתה מסתובב בכבישים", אמר, והשיג צו להעברתי כשהכביש כבר נסגר. הייתי למפקד תחנה בירושלים הנצורה והסתננתי לקריית ענבים מדי פעם. השהיה ב"עורף" הכבידה עלי. החמצן שלי היה אצל יוספ'ה ורעננה. חידשתי את בקשתי לעבוד קורס טייס. עד הקורס הוצבתי כקצין מודיעין, קשר וקישור עם "הראל" ביחידת חיל האוויר בירושלים. את סוף המלחמת העצמאות עשיתי בצוות של מפציץ מאולתר, מטוס תובלה "קומנדרו" C-46.

בסוף 1950 עברנו שלושה מבוגרי קורס הטייס הישראלי (טהור) הראשון, יענקל'ה סלומון, בני פלד ואנוכי ישר לטייסת קרב 101, על מטוסי מוסטנג שירשו את הספיטפייר. מאחר ולקראת קורס הטייס היה עלי לוותר על דרגת הקצונה לטוראי, הייתי, בתחילת 1951, סגן משנה, טייס קרב זוט, בתפקיד נוסף של קצין קישור מבצעים ומודיעין בין חיל האוויר וחיל הים. כסטלה מאריס היה לי משרד. ברמת דוד, ביתי, היה לי בקושי ארון לתלות בו את סרכל הטיסה והכובע. משהנהרג טייס הניסוי הראשי האנגלי שלנו, הייתי ב-1952 לטייס ניסוי. אח"כ מפקד וטייס ניסוי מטייסת - בית חרושת למטוסים, שהרכיבה מטוסים משברי הכלים שקיבלנו. אמברגו. חזרתי לטייסת הקרב שלי אחרי תקופת הדרכה, כשמוניתי סגן מפקד טייסת קרב. אח"כ התמניתי להקים טייסת קרב לילה ומזג אוויר גרוע (אלראות).

את טיסתה הראשונה של הטייסת שלי עשיתי בפתחת מבצע סיני. יצא לי להשתתף בקרב הסילוני היומי הראשון ולבצע את ירוט הלילה הראשון בחיל. את לימודי השלמתי בטכניון ובצרפת. ערב מלחמת ששת הימים הייתי ראש אמצעי לחימה ותכנון בחיל האוויר, תפקיד שכלל חקר ביצועים, ניסויי טיסה ומודיעין טכני. במלחמת ששת הימים הייתי המטוס השני שמריא מרמת דוד. המשימה: שיבוש טילי SA-2 על-יד פורט סעיד. עד הגיחה הלפני אחרונה לא נפגעתי. באחרונה היתה לי בעיה